

# **VAPAA-AIKAPALVELUJEN TURVALLISUUSSUUNNITELMA, RAUTAVAARAN KUNTA**

Sivistyslautakunta 7.10.2026 79 §

Laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta (185/2025) 6 § velvoittaa erilaisten kulutuspalvelujen palveluntarjoajat tunnistamaan vaaroja ja arvioimaan riskejä, joita palveluihin liittyy.

Kulutuspalvelulain 7 §:n mukaan palveluntarjoajan on suunniteltava ja toteutettava kulutuspalvelu siten, että se on turvallinen. Palveluntarjoajan on tätä tarkoitusta varten ainakin 1) huolehdittava palvelun suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvan henkilöstön osaamisesta, riittävästä määrästä ja selkeästä vastuunjaosta, 2) käytettävä kulutuspalvelun turvalliseen toteuttamiseen soveltuvia menetelmiä, tuotteita ja ympäristöä; 3) varauduttava erityis-, onnettomuus- ja hätätilanteisiin; 4) annettava kulutuspalvelun käyttäjille ja muille sen välittömässä vaikutuspiirissä oleville selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla heidän turvallisuutensa varmistamiseksi tarvittavat tiedot; 5) varmistettava kulutuspalvelun riittävä käytönaikainen valvonta; sekä 6) lopettaessaan kulutuspalvelun tarjoamisen poistettava siihen liittyvät vaarat. 8 §:n mukaan palveluntarjoajan on seurattava kulutuspalvelun turvallisuutta, turvallisuuden puutteita ja kulutuspalvelusta aiheutuvia onnettomuuksia, arvioitava turvallisuustoimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä ryhdyttävä tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin.

Tämä vapaa-aikapalvelujen turvallisuussuunnitelma tunnistaa Rautavaaran kunnan vapaa-aikapalveluihin liittyviä keskeisiä vaaroja ja riskejä.

## **1. Palvelun tarjoaja:** Rautavaaran kunta, Koulutie 1, 73900 Rautavaara

Rautavaaran kunnan sisäliikuntapaikkojen, ulkoliikuntapaikkojen, nuorisopalvelujen, kirjastopalvelujen ja kerhojen turvallisuusasiakirja.

## **2. Turvallisuusasioista vastaavat henkilöt**

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi: Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö  
Tekninen toimi: Tekninen johtaja

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi vastaa tiloissa tapahtuvasta toiminnasta. Tekninen toimi vastaa tilojen kunnosta ja yleisestä siisteydestä.

### **3. Ennakoitavat vaaratilanteet**

#### **SISÄLIIKUNTAPAIKAT**

##### **Kuntosali:**

Kuntosalilla on kuntosalilaitteita ja painoja, joihin liittyy tapaturman (kaatuminen, puristuminen, vääntyminen) riski.

Kuntosalilla on joitain ahtaita kohtia ja siellä on vain yksi poistumistie.

Jos asiakas kuntoilee kuntosalilla yksin, mahdollisessa onnettomuustilanteessa apua ei ole saatavilla.

Kuntosalin käyttöohjeiden noudattamatta jättäminen lisää riskejä kuntosalin käytössä.

##### **Liikuntasali:**

Liikuntasalissa ja sen yhteydessä olevassa varastossa on urheiluvälineitä ja jumppamattoja. Välineistä osa on raskaita, ja niitä on käsiteltävä huolellisesti.

Liikuntasali on jaettavissa kahteen lohkoksi väliverholla. Väliverhoa laskettaessa on huomioitava, ettei kukaan jää verhon alle.

Liikuntasalin molempiin lohkoihin on vedettävissä katsomot, jotka vedetään sähköistä nappia painamalla. Katsomoja esiin vedettäessä ja takaisin vedettäessä on huomioitava, ettei kukaan jää katsomojen taakse puristuksiin tai liiku katsomojen takana.

#### **ULKOLIIKUNTA JA ULKOILUPAIKAT**

Kunnan ylläpitämällä ulkoliikunta-alueilla isoimmat riskit liittyvät ilkivaltaan, maaston epätasaisuuteen, yksinään liikkumiseen, toisiin ihmisiin, sääolosuhteisiin ja tapaturmiin.

Yksinään liikkuesssa on aina riski, että mahdollisessa tapaturmatilanteessa toisen tarjoamaa apua ei ole saatavilla. Monissa kohteissa maasto ei ole täysin tasaista.

##### **Keskuspuisto, leikkipuisto ja ulkokuntoilulaitteet:**

Keskuspuistoa, leikkipuistoa ja ulkokuntoilulaitteita käyttää paljon ihmisiä. Toisten ihmisten toiminta voi aiheuttaa riskejä. Leikkipuistossa leikkii lapsia.

##### **Jalkapallokenttä ja juoksurata:**

Jalkapallokentällä ja sen ympäri kulkevalla radalla keskeisimmät ennakoitavat riskit liittyvät normaaliin urheilutoimintaan (tapaturmat).

**Frisbeegolf-rata:**

Frisbeegolf-radalla on epätasaisia kohtia, jolloin vaarana on tapaturma. Golf-radalle ei ole erillisiä käyttövuoroja tai varausmahdollisuuksia, joten sitä saattavat hyödyntää myös muut ihmiset.

**Uimapaikat:**

Uimapaikoilla merkittävin terveyteen kohdistuva turvallisuusriski on hukkuminen. Riski on vältettävissä uimalla oman taitotason mukaan ja uimapaikkaan tutustuen. Uimapaikoilla on pelastusrengas ja ohjeita.

**Koirametsä:**

Koirametsä on osittain maastoista aluetta. Koirametsällä on kohtalaisen paljon käyttäjiä. Koirametsässä riskinä on, että koirien liikkuesssa vapaasti ne voivat käydä toisten koirien tai ihmisten kimppuun. Riski voidaan välttää noudattamalla koirametsän käyttösääntöjä.

**Hiihtoladut ja pururata:**

Pururadalla voi olla epätasaisia kohtia.

Talviaikaan pururadan tilalla on kunnan ylläpitämä hiihtolatu. Hiihtolatu huolletaan säännöllisesti, mutta keväämmällä latu ei välttämättä pysy enää täydellisessä kunnossa.

**Luistelukenttä/kaukalo:**

Luistelukentällä riskinä on liukastuminen ja kaatuminen jäisellä alustalla.

**Saarelan rannan potkurirata jäällä ja Pilikkiparkit:**

Saarelan rannassa sijaitseva potkurirata ja useammat kunnan alueella sijaitsevat Pilikkiparkit ("Pilikkiparkit") pyritään pitämään esteettöminä. Keväämmällä niille voi kuitenkin kertyä vettä, mikä vaikeuttaa liikkumista ja lisää esimerkiksi liukastumisen riskiä. Pilikkiparkkien opasteet poistetaan, kun jäällä liikkuminen ei ole turvallista.

**Mäenlaskupaikka:**

Mäenlaskupaikalla riskinä on liukastumiset ja toisten mäenlaskupaikan käyttäjien ennakoimaton käyttäytyminen/riskinotto.

**Muut kunnan ylläpitämät ulkoilukohteet:**

Tietyt vapaa-ajan kohteet ovat luontoalueita, joissa maasto on hankalammin liikuttavaa. Esimerkiksi Kiparin luonnonsuojelualueella oleva Kiparin reitti ei ole esteetön. Luontopolun varrella voi olla liukkaita kohtia ja sortumia.

## **VAPAA-AIKATOIMINTA**

### **Nuorisotilassa tapahtuva toiminta:**

Nuorisotilassa voi olla paljon lapsia ja nuoria, jolloin on olemassa erilaisten loukkaantumisien, tapaturmien ja infektioiden riski. Lasten ja nuorten parissa myös häiriökäyttäytyminen ja sosiaaliset ristiriitatilanteet voivat muodostaa riskejä. Riskejä voidaan välttää riittävällä varovaisuudella, varmistamalla henkilökunnan osaaminen ja ohjeistamalla nuorisotilan toimintaan osallistuvia oikeaoppisista toimintatavoista. Myös riittävä valvonta vähentää riskejä.

### **Kerhot (koulu/nuorisotyö):**

Erilaisissa kerhoissa voi olla paljon lapsia ja nuoria, jolloin on olemassa erilaisten loukkaantumisien, tapaturmien ja infektioiden riski. Lasten ja nuorten parissa myös häiriökäyttäytyminen ja sosiaaliset ristiriitatilanteet voivat muodostaa riskejä. Riskejä voidaan välttää riittävällä varovaisuudella, varmistamalla henkilökunnan osaaminen ja ohjeistamalla nuorisotilan toimintaan osallistuvia oikeaoppisista toimintatavoista. Myös riittävä valvonta vähentää riskejä.

### **Ikäihmisille suunnatut kerhot:**

Ikäihmisille suunnatuissa toiminnoissa (iltapäivähetki, bingo, tuolijumppa) merkittävimmät riskit liittyvät tapaturmiin ja kohderyhmän huomioiden mahdollisiin sairauskohtausriskeihin. Riskejä voidaan vähentää huomioimalla kohderyhmä, jolle toimintaa suunnataan. Tilojen esteettömyys ja turvallisuus pyritään varmistamaan.

## **KULTTUURI- JA KIRJASTOPALVELUT**

### **Kirjasto:**

Erilaiset vaaratilanteet ovat kirjastolla kohtalaisen harvinaisia ja epätodennäköisiä. Omatoimiaikana kirjastolla ei ole henkilökuntaa valvomassa kirjaston turvallisuutta. Voimakas törmäminen kirjahyllyyn voi kaataa hyllyn. Häiritsevä käyttäytyminen on harvinaista, mutta sitä voi esiintyä. Tarvittaessa häiriökäyttäytymiseen puututaan.

### **Kulttuuritoimen yleisötapahtumat:**

Mitä isompi yleisötapahtuma, sitä enemmän siihen liittyy erilaisia riskejä. Vähintään 200 henkilön yleisötapahtumille tehdään erillinen pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelma tehdään myös pienemmille tapahtumille, jos tapahtuman erityinen luonne tai muut poikkeavat järjestelyt sitä edellyttävät.

Tapahtumissa on paljon eri muuttujia ja usein myös paljon ihmisiä.

Tapahtumissa riskinä ovat sääolosuhteet, kuten poikkeuksellisen lämmin tai kylmä ilma, kova tuuli, myrsky, rankkasade, ukkonen ja salamointi. Ennaltaehkäiseviä keinoja on säätiedotusten seuraaminen ennen tapahtumaa ja tapahtuman

aikana ja tapahtuman peruminen tarvittaessa. Yleisöä ja henkilökuntaa opastetaan pukeutumaan, varautumaan ja toimimaan sääolosuhteiden mukaan. Tapahtumissa varmistetaan, että mahdolliset tilapäiset rakenteet on suunniteltu ja pystytetty asianmukaisesti.

Erilaiset henkilövahingot, tapaturmat, sairauskohtaukset, väentungos ja häiriökäyttäytymiset ovat tapahtumille yleisiä riskejä. Näihin varaudutaan järjestyksenvalvonnalla ja ensiaputaitoisella henkilökunnalla, jotka varautuvat erilaisiin tilanteisiin. Henkilökunnalle varmistetaan mahdollisuus tutustua pelastussuunnitelmaan, tapahtuma-alueeseen ja tapahtuman ohjelmaan. Mahdollisissa ensiaputilanteissa paikan päällä on ensiapuvälineistöä ja ensiaputaitoista henkilöstöä. Mahdollisissa ensiaputilanteissa varmistetaan, että ambulanssilla on pääsy paikalle.

Myös tapahtumissa mahdollisesti hyödynnettävä pyrotekniikka, tulen käyttö ja sähkön käyttö voivat olla riskejä. Näihin varaudutaan varmistamalla, että pyrotekniikkaa ja tulta käyttävät henkilöt ovat osaavia ammattilaisia. Sähkölaitteiden osalta varmistetaan, että kulkureiteillä ja uloskäytävillä olevat kaapelit ja johdot on suojattu. Ulkotapahtumissa käytetään vain ulkokäyttöön soveltuvia sähköjohtoja. Sähkölaitteet suojataan sateelta ja kosteudelta. Tarvittaessa yleisön pääsyä esimerkiksi tulenkäyttöalueelle rajataan.

#### **4. Turvallisuustilanteen seuraaminen osana toimintaa**

Tekninen toimi seuraa sisä- ja ulkoliikuntapaikkojen toimivuutta ja turvallisuutta säännöllisesti. Kiinteistönhuollon ongelmissa kunnan sisällä käytetään sähköistä kiinteistöjen vikailmoituslomaketta, jonka kautta asiakkaat voivat ilmoittaa ongelmista.

Kuntosalilla on vihko, johon voi jättää palautetta.

Monitoimitalon välineitä ja laitteita huolletaan säännöllisesti. Sisäliikuntapaikoilla on säännöllinen siivous- ja puhtaanapito.

Kuntosalin säännöissä asiakkaita ohjeistetaan siisteyteen ja turvallisuuteen.

#### **5. Vaaratilanteiden ja läheltä piti -tilanteiden seuranta**

##### **Asiakkaat**

Kulutuspalvelujen käyttäjien on mahdollista ilmoittaa havaitsemistaan turvallisuuspuutteista, vaaratilanteista ja läheltä piti -tilanteista. Asiakas voi tehdä ilmoituksen lomakkeella osoitteessa

<https://link.webropol.com/s/rautavaarailmoituksetpalveluista> . Lomakkeelle vievä QR-koodi on esillä monitoimitalolla.

## **Henkilökunta**

Vapaa-aikapalvelujen osalta velvollisuus onnettomuudesta tai läheltä piti -tilanteesta ilmoittamisesta on sillä henkilöstön edustajalla, jonka ohjaamassa tai ylläpitämässä palvelussa onnettomuus tai läheltä piti -tilanne on tapahtunut.

Onnettomuudesta tai läheltä piti -tilanteesta ilmoitetaan Tukesin sähköisellä lomakkeella ( <https://tukes.fi/ilmoita-vaarallisesta/puutteellisesta-tuotteesta-tai-palvelusta> ) TAI sähköpostitse Tukesin kirjaamoon ( kirjaamo@tukes.fi ).

Lisäksi ilmoittajan kuuluu kertoa asiasta myös esihenkilölle ja välittää ilmoitus myös Rautavaaran kunnan kirjaamoon ( kirjaamo@rautavaara.fi ).

Ilmoitus käsitellään myös sisäisesti dokumentoimalla, millaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty ja miten asia on korjattu.

## **6. Henkilöstön osaamisen varmistaminen**

Kunnan työntekijöiden osalta työtehtävän sisällön mukaan määritellään pätevyysvaatimukset. Sisäliikuntapaikoilla kunnan henkilöstöstä toimii yleisimmin liikuntaa ohjaavat työntekijät, opettajat sekä kiinteistöhuolto- ja puhtauspalvelujen työntekijät. Enemmistöllä kunnan työntekijöistä on voimassa oleva EA1-koulutus.

Lähiesihenkilö seuraa henkilöstön osaamista ja koulutustarpeita.

Rautavaaran kunnan henkilöstöopas perehdyttää henkilöstön yleisellä tasolla Rautavaaran kunnan palvelukseen. Jokainen henkilöstön jäsen perehtyy lisäksi työnkuvaansa työyhteisön opastamana mutta myös itsenäisesti.

## **7. Sääntöjä ja ohjeita**

Monitoimitalolla on näkyvillä yleiset ohjeet onnettomuuksista ja läheltä piti -tilanteista ilmoittamisen varalle. Kuntosalin säännöt ovat esillä kunnan verkkosivuilla ja tulostettuna kuntosalissa.

## **8. Ensiapu ja poistumistiet**

Pientä ensiapuvälineistöä on saatavilla monitoimitalolla seuraavasti:

- Kuntosalilla on seinällä laastareita laukussa
- Kuntosalin pukuhuoneessa on ensiapulaukku
- Monitoimitalon aulassa defibrillaattori
- Ohjaajankopissa on ensiaputarvikkeita
- Liikuntasalin takana olevassa kopissa on ensiaputarvikkeita
- Myös liikuntasalin toisessa päässä olevassa kopissa on ensiaputarvikkeita

- Nuorisotilalla/eskaritilassa käytävän seinällä on laastareita, siteitä ja muita ensiavun pientarvikkeita. Jääkaapin päällä ensiapulaukku, ja osa ensiaputarpeista on lasten ulottumattomissa luokkatilan varastossa.

Myös kirjastolla on ensiapukaappi henkilöstön tiloissa.

Hätäpoistumisteiden opasteet ovat käytössä ja näkyvillä.

## **9. Turvallisuusasiakirjan päivittäminen**

Turvallisuusasiakirja tarkastetaan vuosittain ja siihen tehdään tarvittavia muutoksia. Päivitettyyn turvallisuusasiakirjaan merkitään, milloin päivityksiä on tehty.

Turvallisuusasiakirja tulostetaan monitoimitalon tiloihin.

Turvallisuusasiakirja käytetään henkilökunnan perehdyttämisessä. Mahdollisten päivitysten jälkeen asiakirja lähetetään sähköisessä muodossa kiinteistössä työskenteleville henkilöille.